

Navragen: Gelooven alle Arminianen in middel-
lijke wedergeboorte? Zijn allen die daarin gelooven
Arminianen? Geloof een Arminiaan wel in wederge-
boorte? Is God aan middelen gebonden? Is die meening
niet gevaarlijk? Christus vergadert de kerk door Zijn
Woord en Geest; — wat beteekent dat? (Verschil tus-
schen Gods gebruiken van middelen en zijn „gebou-
den“ zijn daaraan?) Kan God wel gelimiteerd worden?
Is er noodzakelijkheid van principieele wedergeboorte,
ook bij kleine kinderen? Komt de eisch van bekeering
tot allen? Wat is de bedoeling van de prediking van
dien eisch? Welke bezwaren heeft de candidaat tegen
„middellijke“ wedergeboorte? Is diens bezwaar wel
werkelijk geldend tegen „middellijke wedergeboorte“?
Is het aanwijzen van gevaren van een term wel fun-
deering van een dogma? Geloof u aan onmiddellij-
ke bekeering? Indien neen, bindt u dan God? Indien
neen, is dan uw bezwaar tegen onmiddellijke weder-
geboorte wel van kracht? Wat beteekent, dat de doo-
den zullen hooren de stem van den Zoon Gods en
zullen leven? Hoe legt u dat uit? Gebruikt de Bijbel
het woord „wedergeboorte“? Zoo ja, is dat dan in den
zin waarin de examinandus het woord gebruikte? Wat
zegt Titus 3:5? Hoe denkt de examinandus over
Joh. 3? En hoe over „wedergeboren“ zijn en over-
geplaatst in het rijk van Gods licht? Kunt u de pre-
diking binden aan een dogmatische onderscheiding in-
zake de wedergeboorte? Bindt God zich steeds aan Zijn
middelen in het heilswerk? Hoe dan inzake Chris-
tus als „middel“? Nogmaals: exegese van 1 Petr. 1:23.
Hoe te denken over de onderscheiding van „weder-
geboorte in engeren en ruimeren zin“? Waar legt de
confessie den nadruk op? Spreekt ze wel in andere
zin van wedergeboorte? Indien in „breederen“ zin we-
dergeboorte genomen wordt, is ze dan middellijk,
ja of neen? Is de orde der soteriologie door Gods Geest
bepaald of door menselijke logica? Als de „uitwen-
dige roeping“ eisch van bekeering heet, hoe is dan de
kwestie van „aanbod“? Is hier „leiding“, „smoecking“?
Als de apostel de menschen „bezweert“, is dat ook
externe vocatie?

(V) (door afwezigheid de eerste
vragen niet aangehoord). Bewijzen dat de kerk
Christus' lichaam is? Verschil tusschen kerk en ver-
eeniging? Wat beteekent de kerk als „vervulling“ en
als „eenheid“? Heeft God de kerk uitverkoren?
Wat beteekent dat? Is u supra- of infralapsarist? Wat
is supra-lapsarisme? Wat is infralapsarisme? Wie
vergadert de kerk? Waardoor? Is de kerk geboren op
t Pinksterfeest? Is er verschil in de „bedeelingen“
van de kerk? Wat is de bedoeling van de termen „on-
zichtbare“ en „zichtbare kerk“? Kan er een zichtbare
kerk zijn, ook als er geen instituut is? Wat is „zu-
ivere“ kerk? Wat zijn de kenteekenen der ware kerk?
Wat is in Gr. R. de ware kerk? Hoe is de consequentie
van uw antwoord ten aanzien van leden van andere
kerken? Geloof u aan de pluriformiteit der kerk? Wat
is de „heiligheid“, wat de „eenigheid“ der kerk?
Wat is karakter en grond van de heiligheid der kerk?
En van de katholiciteit? Moet de kerk streven naar
oecumenicitet? Hoe de eenheid na te streven? Geloof u
in de eenheid eener denominatie van de kerk? Wat
verstaat u onder kerkinstituut? Geloof u in de vrij-
heid der plaatselijke kerk? Wat zijn de ambtsdragers
der kerk? Taak van de ouderlingen? Schriftbewijs?
Taak der diakenen? Wat is noodig voor de bediening
van een kerkelijk ambt? Hoe krijgt men een wettige
roeping? Wie is het Hoofd der kerk? Wat zijn genade-
middelen? Schriftbewijs? Van het Woord als genade-
middel? Is de roeping door het Woord „ernstig“?
Navragen: Kan er een onzichtbare kerk zijn
zonder instituut? Een zichtbare? Wat beteekent
verzegelen de sacramenten? Verzegelen ze ooit den
individu?

(VI) Wat beteekent „eschatologie“? Gelooven de
pantheïsten daaraan? Wat is het getuigenis der Schrift
omtrent het einde? Is een „distinctief Schriftbewijs“
hiervoor? Is de historie een intermezzo? Na den val
of onder het aspect van den val? In Ef. 1:10, wat
wordt daar gezegd? Hoe bedoeld? Wat is de roomsche
opvatting van den tusschentoestand? Is de leer van
het vagevuur vleeschelijk? Bewijzen daartegen? Wat
zijn de teekenen van Christus' wederkomst? Kunnen
we onderscheiden in de „komst van Christus“? Wat
leeren de premillennianisten? Critiek daarop? Hoe ge-
fundeerd? Hoe leggen ze Openbaring 20 uit? Hoe
staat het met de chronologische orde? Wat is de „bin-
ding van Satan“? Wat beteekent „duizend“? Wat is
„de eerste opstanding“? Hoe de exegese daarvan? Wat
denkt u van den anti-christ? Waar wordt hij getee-
kend? Wat is het „beest“ in Openb. 13? Exegese van
„de zee“ (Openb. 13). Kunt u bewijzen dat het Beest
door den duivel wordt „geïnspireerd“? Hoe te oor-
deelen over het andere beest? Exegese van „de aarde“
(Openb. 13). Exegese van „666“. Eschatologische
prediking noodig? Wat is de apostasie? En wat „apo-
katastasis“? Bewijs voor opstanding uit de dooden.
Allen? Relatie tusschen de momenten in het laatste
gebeuren. Wie is Rechter? Eeuwige straf, exegese
daarvan?

(Zes deelen van de dogmatiek, elk 15 minuten af-
gezien van de navragen).

Voorts: Het vak „Controvers“. Wat wordt
daaronder verstaan? Hoe te denken over pseudo-
religie? Bijbel Gods Woord? Is de Schrift zonder een
„bijkomend“ spreken Gods dood of ledig? Spreekt God
altijd door de getrouwe prediking? Effectief? Verloof

de mensch 't beeld Gods? De natuur veranderde in den
val? Als Christus gewillig is tot sterven, dan is dat
genoemd rechtvaardiging van de straf. Is dat juist?
Wat is de basis voor Gods gerechtigheid in de satis-
factie van Christus en in het straffen van „een ander“
(?) voor de zonden van de bedrivers der zonde? Grond
der toerekening van de zonden van Adam. Verschil
tusschen „vader“ Adam en andere „vaders“. Is de pre-
diking „offer“, invitatie of „bevel“? Hoe dan met de
onmacht? Hoe de termen bedoeld en welke bijzondere
onderstellingen? Is het evangelie een „aanbod“? Bewijs?
Hoe de basis voor verkondiging van het evan-
gelie aan ongelooften? Hoe te oordeelen over het
„goede“ in de daden der ongelooften? Hoe de kennis
der wet bij de ongelooften? Hoe te spreken tot een
atheïst? Hoe tot de onkerkelijken? Vooral als zij den
indruk wekken toch „christen“ te willen zijn?

Navragen: Is het altijd noodig te „debatteeren“
met andersdenkenden? Hoe kan 'n „aanbod“ verbou-
den worden met de reprobacie? Meent God altijd wat
Hij zegt? Hoe kan hij dan „aanbieden“ aan of
„eischen“ van een verwoorde? Verschil van „aan-
bieden“ en „voorstellen“?

Vervolgens: Kennis der belijdenis-
schriften. Welke? Definitie van „symbool“. Ande-
re termen? Verschil in beteekenis? Hoe ontstaan
symbolen? Zijn de symbolen bepaald door hun ont-
staansgeschiedenis? Welke bezwaren worden inge-
bracht tegen het hebben van confessies? Hoe te weer-
leggen? ENZOOVOORT.

De volgende vragen zijn niet meer genoteerd; het
was me slechts te doen om een algemeen beeld van
de speciale vragen, die in de Prot. Ref. Churches leven.
K. S.

KERKELUK LEVEN

rechtmatige handeling en behandeling.

Mij werd heden toegezonden „Ons Kerkblad“ van
de synodocratische kerken in de classis Arnhem, van
4 Oct. '47. Daarin werd met vier roode potloodstre-
pen heengewezen naar een stuk van ds H. J. Kouwen-
hoven te Wageningen, waarin deze er tegen op-
komt, dat K. S. onlangs aanhaalde een uitspraak van
zijn Vader in 1893, en daaruit de gevolgtrekking
maakte, dat deze het niet eens zou wezen met de uit-
spraken inzake verbond en doop der Synode van
Utrecht in de laatste jaren. Nu zegt ds H. J. Kouwen-
hoven, dat hij het onkiesch vindt, „om iemand, die
reeds lang ontslapen is, en zich dus niet nader kan
verklaren of verdedigen, in te mengen in een debat,
dat zooveel jaren later gevoerd wordt“. Maar dan
vergist hij zich. Want K. S. heeft niet zijn Vader in
het debat gemengd, maar diens zeggen in 1893. Wan-
neer nu opgaan zou, wat ds H. J. Kouwenhoven
schrijft, dan zou daaruit volgen, dat alle beroep op,
en onderzoek naar uitingen van reeds ontslapenen,
Calvijn, Gomarus, Augustinus, etc. etc., betreffende
een strijdpunt voor het heden, ongeoorloofd, „on-
kiesch“ zou zijn.

In de tweede plaats wil ds H. J. Kouwenhoven aan
K. S. eene gevolgtrekking in de schoenen schuiven,
van welke hij zelf verklaart, dat deze haar niet maakt.
„Dit staat er wel niet uitdrukkelijk, maar het is toch
blijkbaar de strekking van het stuk“, schijft ds H. J.
Kouwenhoven. Maar dan mag hij die gevolgtrekking
ook niet als een feit voorstellen, en schrijven, dat het
in het schrijven van K. S. „voorgesteld werd“. Zulks
is ongeoorloofd.

Verder schrijft ds H. J. Kouwenhoven: „ik ver-
klaar hier dan openlijk, dat ik het van a tot z met
het destijds door mijn vader geschreven artikel eens
ben, en dat ik evenmin als hij aanvaard de veronder-
stelling, dat wie ik doop, is wedergeboren. Ik meen,
dat ik mij hiermee duidelijk, voor geen tweërfel uit-
leg mogelijk, heb uitgedrukt. Als het dus waar was,
wat K. S. zijn lezers suggereeren wil, zou ik op grond
van deze verklaring ook niet meer in de Geref. Ker-
ken kunnen blijven, noch daarin langer geduld kun-
nen worden. En zeker niet als ambtsdrager. Tot he-
den toe is dat echter nog wel het geval, en ik geloof
ook niet, dat het door dit schrijven veranderen zal.
Maar dat zullen we dan maar afwachten. Doch, mocht
het blijven zooals het is, gelijk ik stellig verwacht,
dan hoop ik dat K. S. dat zijn lezers ook zal willen
doorgeven en zodoende van betere voorlichting dien-
nen wil“.

Nu, K. S. is hier op het oogenblik niet. Ik ver-
moed, dat hij in dezen ook wel geen andere verwach-
ting koesteren zal en zou, dan ds H. J. Kouwenho-
ven, en dat hij er ook wel geen bezwaar tegen zal
hebben, als hij daarmee aan ds H. J. Kouwenhoven
een genoeg kan doen, om ter gelegenheid in „De
Reformatie“ te melden, gelijk feitelijk nu reeds ge-
schiedt, dat ds H. J. Kouwenhoven zich ten aanzien
van de verwerping van de wedergeboorte als onder-
stelling van de doopsbediening zoo duidelijk heeft
uitgesproken, en dat hem toch deswege niets door
zijn kerkeraad en zijn classis etc. is gedaan. Maar dat
hij daarmee eene „betere voorlichting“ zou geven, dan
hij te dezer zake gaf, zou hij zeker niet met recht

kunnen verklaren. Ds H. J. Kouwenhoven schijnt n.l.
te meenen, dat het nu uit is, aan het eind der zaak
gekomen. En dat is in het geheel niet zoo. Daar blij-
ven nog twee vragen te beantwoorden; n.l. of ds H.
J. Kouwenhoven terecht, naar de papieren zijner ker-
ken sedert 1942 deze zijne verklaring mag afleggen,
en ten tweede, of zijn kerkeraad en classis etc. naar
recht hem desondanks stil laten geworden?

En op die eerste vraag moet geantwoord worden,
dat het geven van zulk eene verklaring aan ds H. J.
Kouwenhoven, wanneer hij als eerlijk man niet in
strijd handelē wil met de papieren te dezer zake van
zijn kerken sedert 1942, niet geoorloofd is, en hij met
deze verklaring zich in een valsche positie ten aan-
zien zijner kerken, gerekend naar haar uitspraken en
verklaringen betreffende het onderhavige punt, stelt.
Want wanneer naar de leer zijner kerken het „in
Christus geheiligd zijn“ van de eerste doopvraag van
het doopsformulier voor kinderen, beteekent: bezit
van inwendige genade, wedergeboorte, dan vraagt hij
bij elke doopsbediening van kinderen aan hun ouders
af, of zij bekennen, dat hun bepaalde kind daaro-
moet gedoopt worden, dat het inwendige genade be-
zit, wedergeboren is. En als hij nu zelf niet gelooft,
wat hij van anderen vraagt op straffe van anders den
doop aan hun kind hun geweigerd te zien, dan is hij
aldus niet alleen in strijd met de papieren zijner kerk
in dezen, maar ook moeilijk van hulhelarij vrij te
pleiten. Bovendien verklaarde de Synode van 1946 te
Utrecht, dat de kerk „de kinderen, tenzij zij zich als
ongelooften openbaren, beschouwen en behandelen
(moet) als zulken, die deelen in de wederbarende ge-
nade des Heiligen Geestes“. Die kleine kinderen kun-
nen zich nog niet als ongelooften openbaren. Die
moeten dus allen beschouwd worden en behandeld, ook
reeds tot en bij de doopsbediening, als deelen in de
wederbarende genade des Heiligen Geestes, dus als
wedergeboren, of, volgens de aantekening bij dezen
zin, anders als zullende wedergeboren worden. Dat is
dus doopsbediening op of in veronderstelling van reeds
geschiedde, of anders zeker te ontvangen wederge-
boorte. Daar valt niet aan te wraken. Wist men, dat
dat kind zich als een ongelooft zou openbaren, niet
wedergeboren was, noch wedergeboren zou worden,
dan zou de doop er ook niet aan mogen worden toe-
gediend. Doopsbediening dus in veronderstelling van
wedergeboorte, reeds geschied, of anders stellig te
wachten. Daarom handelt ds H. J. Kouwenhoven niet
naar recht en naar den eisch van eerlijkheid, eene
verklaring af te leggen, als hij in genoemd schrijven
doet.

En dat zijn kerkeraad, en classis enz. hem deson-
danks niets doen, zal wel waar zijn. Maar de vraag is,
of dat rechtmatig is? En daarop kan niet anders ge-
antwoord worden: ganschelijk niet. Eene kerk, die
zoo hare papieren laat verwerpen en vertreden, oor-
deelt daarmee zichzelf en die papieren. En de ker-
ken van ds H. J. Kouwenhoven hebben te dezer zake
eens geheel anders gehandeld: geschorst, afgezet, uit
het ambt geweerd, van doop en Avondmaal afgehou-
den, ook wel om wel minder duidelijke verklaringen.
En tweërfel weegsteen, tweërfel efa is den HEERE
een gruwel, ja die beide, Spr. 20:10. Ds H. J. Kou-
wenhoven kan zich dus niet terecht tegenover K. S.
er op beroemen, dat hem, ondanks zijn duidelijke ver-
klaring, door kerkeraad en classis etc. niets gedaan
wordt. Daarmee wordt K. S. in zijn schrijven niet
weertigd, en verschaft ds H. J. Kouwenhoven aan
K. S. geen „betere voorlichting“ ter verspreiding. Al-
leen maar doet hij daardoor het geestelijk en zedelijk
verval zijner kerken te meer in het licht treden.

S. GRELDANUS.

kerken geëxcommuniceerd.

Wij gaan verder met ons relaas uit de officieele
stukken van den jongsten kerkstrijd.

Men kent de beschuldiging, die ons voortdurend
voor de voeten geworpen wordt: dat wij de kerkge-
meenschap zouden hebben gescheurd en gebroken.
Meermalen (o.a. in „De strijdende Kerk“) is zelfs
de voorstelling gegeven, dat het zich niet conformeer-
en aan de synodebesluiten nog lang zoo'n ernstige
zonde niet was, als het zich onttrekken aan het kerk-
verband! En den bezwaarden van vandaag komt men
zooveel mogelijk tegemoet — als zij maar „blijven“
onder het synodale juk, dan worden zij voor het ove-
rige niet al te zeer meer lastig gevallen.

Zoo is het nu; maar in den zomer van 1944 stond
de zaak heel anders. We behoeven daarvoor alleen
maar het besluit te lezen, dat de synode toen geno-
men heeft ten aanzien van Bergschenhoek:

„De Generale Synode der Geref. Kerken, in verga-
dering bijeen op 1 September 1944,
kennis genomen hebbend van de besluiten van den
kerkeraad van de Geref. Kerk van Bergschenhoek van
6, 13 en 16 Augustus 1944, van welke deze kerkeraad
mededeeling heeft gedaan in een schrijven, toegezonden
aan alle Kerken,

vaststellende, dat door den kerkeraad niet alleen
aan cand. H. J. Schilder, wiens preekconsent door de
classis 's-Gravenhage was ingetrokken, is toegestaan
voor de gemeente op te treden, maar ook aan dr. K.
Schilder, die als emeritus-predikant werd afgezet,
vergunnend is den predikdienst en de doopsbediening
waar te nemen,

over-
ting va
keraad
herhaal
lende i
stemm
rale Sy
nemend
making
heeft g
dat d
rale Sy
citatie
maand
om te
wezen
dig erl
Synode
dat d
6, 13 e
uitgebr
de besl
bjeen,
Synode
aanvaar
1, der
zijn leid
verband
schouwe
2, aa
Hooge
schenbo
Geref. l
3, aa
leden de
van der
in één
4, val
ders l.
ba van
aan de
Holland
zulks m
rapport
Ter t
ven, dat
keraden
„dat
maakt
node
en op
gehoo
onder
van e
deze
Wel
met d
op to
gen s
rugke
Kerk
het ei
eeren
Deze
den ker
eerst z
ken van
stuursm
tigde be
30, 32 N
ting tot
te wijze
tot den
leven, z
gelijk d
drie l
erkend
in deze
De ke
ge, die
werd ge
Hetzel
ken van
Vlaander
Reeds
gende m
„De
Gen. 3
stand
besluit
o p t
de Syn
te gev
vraa
aangez
H.S. e
eenige
uit die
tuigd
dergeb
zijn bo
toegan
kansel
Op 2
sluit, de

schijnt n.l.
nd der zaak
). Daar blij-
l. of ds H.
zijner ker-
ag afleggen,
ds etc. naar
n?

ord worden,
an ds H. J.
man niet in
er zake van
i, en hij met
tie ten aan-
itspraken en
punt, stelt
ten het „in
opvraag van
ekent: bezit
n vraagt hij
d door
d daarom
genade be-
niet geloofd,
anders den
n, dan is hij
n zijner kerk
slarij vrij te
van 1946 te
j zij zich als
behandelen
rbarende ge-
inderen kun-
mbaren. Die
dandeld, ook
telende in de
tes, dus als
ng bij dezen
orden. Dat is
ng van reeds
en wederge-
ist men, dat
enbaren, niet
zou worden,
worden toe-
rstelling van
rs stellig te
enhoven niet
lijkheid, eene
md schrijven

hem deson-
de vraag is,
et anders ge-
ne kerk, die
treden, oor-
En de ker-
te dezer zake
afgezet, uit
taal afgehou-
verklaringen.
den HEERE
s H. J. Kou-
tenover K. S.
luidelijke ver-
niet gedaan
chrijven niet
enhoven aan
spreiding. Al-
ik en zedelijk
it treden.

REIJNDANUS.

UNICEERD.

de officiele

voortdurend

ij de kerkge-
en gebroken.
rk") is zelfs
et conformee-
zo'n ernstige
aan het kerk-
tag komt men
naar „blijven”
voor het ove-
n.

in 1944 stond

urvoor alleen

de toen geno-
chenhoek;

ken, in verga-

uiten van den

schenhoek van

leze kerkeraad

ven, toegezon-

ad niet alleen

nsent door de

is toegestaan

ok aan dr K.

werd afgezet,

loopsbediening

overwegende, dat de Generale Synode in haar zit-
ting van 26 Juli j.l. geconstateerd heeft, dat de ker-
keraad met diakenen van Bergschenhoek, blijkens
herhaalde mededeeling in dezen eenparig, en hande-
lende in overleg met de gemeente en met haar in-
stemming, althans zonder van die zijde aan de Gene-
rale Synode kenbaar gemaakt bezwaar, door in toe-
nemende mate zich aan ongeoorloofd verzet en scheur-
making over te geven, op zeer ernstige wijze inbreuk
heeft gemaakt op het verband van alle Geref. Kerken,

dat de kerkeraad, aan wien in de zitting der Gene-
rale Synode van 2 Augustus, nadat op een tweede
citatie verschenen afgevaardigden gehoord en ver-
maand waren, een maand bedenktijd was gegeven,
om te komen tot intrekking van zijn ernstige, onbe-
wezen beschuldigingen en tot het voor vast en bon-
dig erkennen van de besluiten van deze en vorige
Synodes,

dat de kerkeraad intusschen in zijn besluiten van
6, 13 en 16 Augustus zijn beschuldigingen, nog heeft
uitgebreid en voorts inplaats van zich te voegen naar
de beslissingen van de Kerken in Generale Synode
blijven, in woord en daad den band met de Generale
Synode en met de haar en haar besluiten als wettig
aanvaarde Kerken heeft verbroken, besluit:

1. den schismatieken kerkeraad met wie zich onder
zijn leiding stellen niet langer als Geref. Kerk in het
verband van de Geref. Kerken in Nederland te be-
schouwen,

2. aan Deputaten voor de correspondentie met de
Hooge Overheid op te dragen, de Kerk van Berg-
schenhoek van de lijst der bij de overheid bekende
Geref. Kerken te doen afvoeren,

3. aan de classis Rotterdam te verzoeken de trouwe
leden der gemeente, die zich onttrekken aan de leiding
van den schismatieken kerkeraad, te doen opnemen
in één der genabuude Kerken, en

4. van dit besluit mededeeling te doen aan de broe-
ders L. Schoof en G. van der Kaaden, praeses en scri-
ba van den voormaligen kerkeraad te Bergschenhoek,
aan de classis Rotterdam, de part. Synode van Zuid-
Holland-Zuid en aan alle Geref. Kerken in Nederland,
zults met toezending van het op 26 Juli uitgebracht
rapport”.

Ter toelichting citeeren we nog iets uit het schrij-
ven, dat de kerkeraad d.d. 16 Aug. 1944 aan alle ker-
keraden der Geref. Kerken toezond. Hij vroeg daarin

„dat U zich door duidelijke besluiten met ons los-
maakt van het juk, dat de nog steeds zittende Sy-
node in haar besluiten op de kerken heeft gelegd,
en openlijk terugkeert tot den ouden grondslag van
gehoorzaamheid aan Gods Woord, gelijk vóór dezen
onder ons beleden en erkend in de drie formulieren
van eenigheid van de Dordtsche Kerkenorde, en in
deze alleen.....

Wel verre dus van tot eenige sectarische breuk
met de Kerk van Christus aan te sporen, roepen wij
op tot verlaten van het door de Synode ingesla-
gen sectarische pad en tot gemeenschappelijke ter-
rugkeer naar de gehoorzaamheid aan Hem, die Zijn
Kerk vergadert van den beginne der wereld tot aan
het einde en ons beveelt haar dagelijks te institu-
eeren en heilig te houden”.

Deze oproep was het resultaat van een besluit, door
den kerkeraad genomen op 13 Aug. 1944, om „aller-
eerst zichzelf met de gemeente openlijk vrij te ma-
ken van al zulke door de thans met eigenwillige be-
stuursmacht optredende Synode genomen en beves-
tigde besluiten, door overeenkomstig artt. 7, 28, 29,
30, 32 N.G.B. en artt. 31 en 85 der K.O. alle verplich-
ting tot gehoorzaamheid daaraan nadrukkelijk van zich
te wijzen en zich te houden aan of terug te keeren
tot den reformatorischen grondslag van kerkelijk
leven, zijnde de gehoorzaamheid aan Gods Woord,
gelijk dat voor dezen onder ons beleden werd in de
drie formulieren van eenigheid en erkend in de Dordtsche Kerkenorde en
in deze alleen”.

De kerk van Bergschenhoek is echter niet de eeni-
ge, die als gevolg van de synodebesluiten sinds 1942
werd geëxcommuniceerd.

Hetzelfde is namelijk ook overkomen aan de ker-
ken van Hoek, Axel en Zoutespui in Zeeuwisch-
Vlaanderen.

Reeds op 15 Mei 1944 had de classis Axel het vol-
gende met op één na algemeene stemmen aangenomen:

„De classis Axel der Geref. Kerken verzoekt de
Gen. Synode dringend, gezien den gespannen toes-
tand in onze Kerken, de bindendverklaring van de
besluiten inzake het genadeverbond voorloopig
op te schorten, en aan de verklaring van de
Synode van Utrecht 1905 geen verdere binding
te geven dan daaraan in 1905 gegeven is;

vraagt de genoemde Synode of zij het voor Gods
aangezicht verantwoord kan hun, die de gansche
H.S. en de Drie formulieren van Eenigheid zonder
eenige reserve aanvaarden, doch door de Synode
uit die Schrift en uit die Formulieren niet over-
tuigd zijn, dat zij het zaad des verbonds voor we-
dergeboren mogen houden, daar zij niet wijs willen
zijn boven hetgeen God ons heeft geopenbaard, den
toegang tot den kansel te onthouden of hen van den
kansel te weren”.

Op 2 Sept. 1944 nam de kerkeraad te Hoek het be-
sluit, de binding aan de leeruitspraken en de op grond

daarvan gevelde vonnissen niet voor vast en bon-
dig te houden.

Toen Zeeuwisch-Vlaanderen kort daarop door den
oorlog werd geïsoleerd, bleef deze zaak rusten tot Mei
1945, waarna het genomen besluit praktisch ongewij-
zigd werd gehandhaafd. Tevens werd nu aan de clas-
sis Axel het voorstel gedaan, eveneens uit te spreken
„dat hij (zij) evenmin anderen kan opleggen als
voor zichzelf aanvaarden, dus niet voor vast en
bondig kan houden:

1. de binding aan bovengenoemde „leeruitspra-
ken”, omdat bedoelde binding hun, die de gansche
Heilige Schrift en de 3 Formulieren van Eenigheid
zonder eenige reserve aanvaarden, doch zich niet
kunnen binden aan theologische constructies, waar-
van niet te bewijzen valt, dat ze ontwijfelbaar over-
eenstemmen met Gods heilig Woord, het bijzonder
ambt onthoudt en ontleent, zoodat er een eigen-
willige scheur in het kerkverband wordt getrokken;

2. de bovengenoemde schorsingen en afzettingen,
omdat ze voortvloeien uit bovenbedoelde valsche
binding en dus berusten op deels ongenoegzame,
deels onjuiste gronden en bovendien op een kerk-
rechtelijke praxis, welke niet is overeenkomstig de
letter en den geest der Kerkenordening;

besluit hiervan kennis te geven aan de Kerken,
de particuliere en Generale Synode, en wekt de
Kerken binnen haar classicaal ressort en voorts
alle Geref. Kerken in Nederland op, voorzover zij
zich van bedoelde handelingen en besluiten der Ge-
nerale Synode nog niet losgemaakt hebben, dit te
doen, opdat de volle gehoorzaamheid aan Gods
Woord, de Formulieren van Eenigheid en de Ker-
kenordening moge terugkeeren, tot eer van Gods
Naam en tot heil van de Kerken, voor wier een-
heid in geloof en gehoorzaamheid de Heere Chris-
tus heeft gebeden en nog bidt”.

Hieraan was nog dit toegevoegd: „De Kerkeraad
vindt zijn vrijmoedigheid voor dit voorstel niet alleen
in het alles beslissende, dat de gehoorzaamheid aan
Gods Woord, de Formulieren van Eenigheid en de
Kerkenordening in ons kerkverband als last is opge-
legd, doch ook in het feit, dat uw vergadering één
en andermaal zich met overgrote meerderheid tegen
de binding aan bedoelde „leeruitspraken” en meer heeft
uitgesproken”.

Tevens trof de kerkeraad maatregelen om te ver-
komen, dat de meerdere vergaderingen door tucht-
maatregelen van bovenaf het recht en de zelfstandig-
heid der plaatselijke kerk zouden trachten aan te
tasten.

Op de classisvergadering van 31 Juli 1945 werd
door den praeses der roepende kerk (ds Kok) direct
bezwaar gemaakt tegen toelating der afgevaardigden
van Hoek! Deze hiërarchische poging tot uitsluiting
werd echter door de vergadering niet aanvaard. Na
bespreking werd het voorstel van Hoek met 10—6
stemmen verworpen. De afgevaardigden van Hoek,
Axel en Zoutespui conformeerden zich niet. Daarop
werd het volgende voorstel van den praeses (ds Tie-
mens) aangenomen:

„De Classis Axel der Geref. Kerken in Nederland,
kennis nemende van de verklaring van de afge-
vaardigden van de kerken van Hoek, Axel en Zout-
espui, dat zij zich niet met het besluit der classis
inzake het voorstel van de Kerk van Hoek ten aan-
zien van de verwerping der dogmatische uitspraken
van de Synode der Geref. Kerken inzake het Ge-
nadeverbond conformeerden,

constateert,
dat de geestelijke eenheid der Geref. Kerken in de
classis is verbroken,
en de grondslag voor verdere samenspreking
ontbreekt,
en verzoekt de afgevaardigden, die met de ver-
klaring instemmen, de vergadering der classis te
verlaten”.

De daad werd bij het woord gevoegd: een afgevaar-
digde van Hoek kreeg zelfs niet meer gelegenheid om
te vragen naar de bedoeling en de consequenties van
dit besluit. Heengaan! dat was het eenige antwoord.
Zoo zijn drie kerken op eenmaal geëxcommuniceerd,
uitgesloten en uitgestooten uit het kerkverband. En
(let wel) vanwege de leer. Uitdrukkelijk wordt de
leer van het genadeverbond als reden aangevoerd. En
de hiërarchische eisch luidde weer, als zooveel malen:
conformeerden! Dat is de alpha en de omega van de
kerkelijke „wijsheid” der synodoeraten.

L. DOEKES.

WAAROM NAM DS TOORNVLIET DIT NIET OP?

In nummer 50 van 20 Sept. 1947 van „De Strijden-
de Kerk”, het blaadje, onder eindredactie van ds G.
Toornvliet, dat zich, als eenling onder de kerkelijke
bladen, tot nu toe uitsluitend toelagt op het bestrij-
den van de Geref. Kerken in haar bestaansrecht, dat
tot nog toe dus alleen werkt aan het, zoo mogelijk
vernietigen van die kerken, komt een artikel-
tje voor van ds Toornvliet zelf, getiteld: „Stijlbederf”.
In dat artikelje drukt hij een kaartschrijven af van
een „heldhaftigen schrijver”, „natuurlijk niet onder-
teekend”, waarin ds T. betiteld wordt als „geraffi-
neerd predikant”, als „weleerwaarde leugenaar”, als
„woordverdraaner”.

Naar aanleiding van dit artikelje zond ik ds T.
een schrijven, dat ik hieronder in zijn geheel opneem
en waarbij ik apart een briefje insloot, waarin ik ds
T. meldde, dat hij nu ook m.i. moreel verplicht was
mijn schrijven in „De Strijdende Kerk” op te nemen.
Ik heb nu twee nummers van „De Strijdende Kerk”
afgewacht, maar mijn schrijven is niet door hem op-
genomen. Twee nummers; het zou toch mogelijk zijn,
dat de copie voor het 51ste nummer reeds klaarge-
maakt en verzonden was, toen mijn schrijven binnen-
kwam. In het 52ste nummer staat echter evenmin
iets; ook niet een mededeeling, als b.v. deze: „Het
schrijven van P. J. kon wegens plaatsgebrek nog niet
opgenomen worden”. Niets van dat. Daarom volgde nu
dit artikel voor „De Reformatie”; ik meen, dat ds T.
tijd genoeg gehad heeft, deze zaak tot zijn blaadje
te beperken. Mijn schrijven luidde dan als volgt:

„Den Weleerw. Heer ds G. Toornvliet, Groningen.
Mijnheer de Redacteur!

Naar aanleiding van Uw stukje in „De Strijdende
Kerk” van 20-9-47 over „Stijlbederf” zag ik gaarne
de volgende reactie daarop, in Uw blad opgenomen.

U schrijft: „Ik hoop, dat geen enkel lid onzer ker-
ken zich achter anonymiteit verschuilend ooit zoo
iets zal kunnen schrijven aan een vrijgemaakt predi-
kant”. Ziehier dan een briefje, dat ds Lindeboom van
Kampen ontving, toen hij het beroep, dat de Geref.
Kerk van Leiden op hem had uitgebracht, overwoog.
Het luidt als volgt:

„Leiden, Juli 1947.

Dominee Lindeboom.

U ontving een beroep naar de kerk van 31 te
Leiden. Alvorens een beslissing te nemen moet U
zich goed bedenken wat U doet. U moet weten dat
de kerk van 31 maar bestaat uit een bijeengeraapt
zootje lastigen broeders Hun getal is maar klein.
Mocht U komen reken er dan op dat U verschei-
dene synodale predikanten tegenover U hebt staan
Dr. Westerink, Dr. Dronkert, Dr. Plomp, Dr. Wier-
singa, Dr. Toornvliet, Dr. Maaskant, en Dr. Hager
indien deze het beroep aanneemt: Mocht U het be-
roep opvolgen dan geef ik U de raad, houdt U
kalm in alles, want Uw voorganger Veldman was
maar een groote haaskaak.

Een synodale”.

In de plaatsing van leestekens en in de spelling
is door mij niets veranderd.

Ook dit is slechts één briefje; „van een lid Uwer
kerken”, „zich verschuilend achter anonymiteit”, „aan
een vrijgemaakt predikant”.

Persoonlijk heb ik reeds meer van zulke briefjes
ontvangen. Ik heb ze nooit gepubliceerd. Waarom zou
ik het doen? Dien ik daarmee het werk der Vrijma-
king? In geenens deele; zulke briefjes leiden de aan-
dacht maar af van datgene, waar het om gaat.

Ik betreur het dan ook, dat U onder het door U
ontvangen briefje nog enkele zinnen plaatst, waarin
U het blijkbaar niet laten kunt enkele pikken op den
vrijgemaakten „kring” te geven; b.v.: „te weten, dat
dit kaartschrijven afkomstig is van iemand, die be-
hoort tot een kring, die ernst zegt te maken met be-
lofte en eisch, die de Verbodswraak naar voren
brengt”. U leidt de lezers dus, zonder meer over, van
den persoon van dengene, die U schreef, op den
vrijgemaakten kring; en deze typeert U dan op
deze laudunkende wijze: „die ernst ZEGT te maken
met belofte en eisch”; daarin dit suggereerend: „de
vrijgemaakten ZEGGEN wel, dat ze daer ernst mee
maken, maar ze DOEN het niet!”

U poneert verder: „Verantwoordelijk daarvoor zijn
die mensen, die daarin leiding geven”. Dit „leiding
geven” kan slaan op den vrijgemaakten kring; ook
op het bezig zijn in stijlbederf. Welke van deze twee
U op het oog hebt, valt uit Uw onderschrift niet op
te maken.

In het eerste geval stelt U menschen verantwoor-
delijk, die zulk geschrijf juist ten sterkste verfoeien;
in het tweede geval stelt U menschen verantwoor-
delijk, die niemand concreet aan kan wijzen; maar U
suggereert Uw lezers; natuurlijk zijn dat degenen, die
leiding geven in de vrijgemaakte „kringen”. En zoo
werkt U weer laster in de hand.

Mag ik één raad geven?
Neem het heele artikelje terug; met de erkenning:
„Het spijt me, dat ik het geplaatst heb”.

Want..... de publicatie van dit briefje en Uw on-
derschrift, zijn beide uitingen van..... STIJLBED-
DERF.

En misschien wel van erger.
Leiden. (w.g.) P. JASPERSE”.

Ik vraag nu: zal ds Toornvliet mogelijk NU nog
antwoorden in „De Strijdende Kerk”? Hij blijft m.i.
alsnog moreel verplicht, mijn schrijven, in zijn geheel
op te nemen.

Of..... wacht ds Toornvliet er mogelijk op, dat ik
dezen gang van zaken in „De Reformatie” publiceer,
oordeelende: „dan heb ik een mooi motiefje het niet
meer in „De Strijdende Kerk” op te nemen”; en.....
„De Reformatie” wordt in synodocratische kringen
toch niet noemenswaard gelezen; dan is de zaak voor
ons synodoeraten, in eens in een, ons ongevraagd aan-
geboden, doofpot???

Leiden. P. JASPERSE.